



TOSAMA

ŠTEV. 8
LETO VI



avgust
1970

GLASILO TOVARNE SANITETNEGA MATERIALA - DOMŽALE

Doseženi rezultati v prvem polletju 1970

Delovne organizacije morajo obvezno sestavljati periodične obračune za razdobje januar — junij in januar — september. Ti obračuni se sestavljajo na podlagi knjigovodskih in ostalih podatkov na predpisanih obrazcih, ki so enotni za vse delovne organizacije. Podatke iz periodičnih obračunov je treba obvezno dostaviti Službi družbenega knjigovodstva, ki jih analizira in prezentira pristojnim organom. Podatke iz periodičnih obračunov je treba dostaviti tudi banki, pri kateri imamo najete kredite, občini, poslovnemu združenju tekstilne industrije, na zahtevo pa tudi drugim organom.

S periodičnim obračunom se začasno ugotovi dohodek, ki se do-

končno deli z zaključnim računom ob koncu leta.

Naša delovna organizacija ugotavlja med letom dohodek mesečno tako, da so z rezultati pravočasno seznanjeni organi upravljanja, strokovne službe in delavci.

Po določitvi statuta, ki je bil sprejet v letošnjem letu, razpravlja in sprejema sklepe v zvezi s periodičnimi obračuni poslovni odbor, delavski svet pa razpravlja in potrjuje zaključni račun podjetja. Poslovni odbor je na svojem zasedanju dne 16. julija 1970 razpravljal in potrdil periodični obračun za prvo polletje 1970. Objavljamo nekaj podatkov iz sestavljenega obračuna in poslovnega poročila.

Po temeljiti razpravi je poslovni odbor sklenil, da se od doseženih in še nerazdeljenih osebnih dohodkov v višini 25.509,68 din izplača delavcem po periodičnem obračunu znesek 700.000.— din tako, da je razdelitev doseženega dohodka v prvem polletju 1970 naslednja:

Pogodbene obveznosti	456.032,75 din
Zakonske obveznosti	1.064.475,90 din
Za osebne dohodke	7.940.298,70 din
Sredstva tekoče skupne porabe izplačana med letom	148.745,92 din
Ostanek dohodka	5.187.302,68 din
Skupaj	doseženi dohod. 14.796.855,95 din

PLANIRANI IN DOSEŽENI FINAN

ČNI USPEH

	Planirano za čas		Inedx
	od 1. 1. do	Doseženo	
Realizacija proizvodov in storitev	30. 6. 1970		
Realizacija trg. blaga, materiala in odpadkov	44.408.000,00	49.404.404,65	111
Druga realizacija	887.000,00	2.717.148,25	306
Dohodki od obresti	394.000,00	391.454,98	99
Izredni dohodki	14.000,00	42.322,75	302
CELOTNI DOHODEK	49.000,00	122.003,61	249
Prabljeni sredstva	45.752.000,00	52.677.334,24	115
DOHODEK	31.474.000,00	37.880.478,29	120
Pogodbene obveznosti	14.278.000,00	14.796.855,95	104
Zakonske obveznosti	456.000,00	456.032,75	100
Za osebne dohodke (brez izplačila po periodičnem obračunu)	1.329.000,00	1.064.475,90	80
	7.269.000,00	7.240.298,70	100
Ostanek dohodka	5.224.000,00	6.036.048,60	116

Povprečno število zaposlenih po stanju zadnjega v mesecu se je z ozirom na isto obdobje lanskega leta zmanjšalo od 701 na 676 ali za 4%. Pri zmanjšanju števila zaposlenih je treba upoštevati, da smo v prvem polletju 1969 že v prvih mesecih zaposlili večje število delavcev, v glavnem za določen čas, medtem ko smo to storili v prvem polletju 1970 v zadnjih mesecih. Dne 30. junija 1969 je bilo tako zaposlenih 717 delavcev, 30. junija 1970 pa 718 delavcev.

Nabavna služba v podjetju je v prvem polletju 1970 imela precejšnje težave zaradi večjih sprememb na tržišču. Visoka rast proizvodnje v Jugoslaviji leta 1969 je povzročila pomanjkanje nekaterih osnovnih surovin in materiala v letu 1970 in s tem večje cene. Povečale so se tudi cene storitvam (železniški in cestni prevozi in dr.).

Proizvodnja je potekala v glavnem po začrtanih planskih predvidevanjih. Proizvodni sektor je v tem času imel veliko dela in skrbi tudi z investicijami pri modernizaciji podjetja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

12. člen našega Pravilnika o delitvi dohodka predvideva, da se iz doseženega dohodka najprej poravnajo pogodbene in zakonske obveznosti, ostanek pa se deli na sredstva namenjena za razširitev materialne osnove delovne organizacije in na sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev. Isti člen tudi določa, da se to razmerje postavlja z letnim planom. S planom za leto 1970 je to raz-

merje postavljeno tako, da se za razširitev materialne osnove izloči 40%, za osebne dohodke pa 60%. Na podlagi teh določil je izračunana tudi višina sredstev namenjenih za osebne dohodke, dočim so sredstva namenjena za razširitev materialne osnove dosežena med letom prikažejo kot »ostanek dohodka« in se do zaključnega računa uporabljajo za obratne namene.

Uvajamo direktne stroške (3. nadal.)

S tem, da smo se seznanili z osnovnimi principi teorije stroškov, z lastnostmi posameznih vrst stroškov, nam je omogočeno, da spoznamo **NAČIN KALKULIRANJA** po metodi direktnih stroškov in vidimo kakšne razlike so v primerjavi s kalkuliranjem po dosedanjem načinu.

Dosedanji način kalkuliranja temelji na **dodajanju** k izdelavnim stroškom materiala in osebnih dohodkov še odgovarjajočega pribitka splošnih stroškov proizvodnje in splošnih stroškov uprave in prodaje ter dobička.

Pri **metodi direktnih stroškov** pa kalkuliranje temelji na **odštevanju** izdelavnih stroškov materiala in osebnih dohodkov od dejanske prodajne cene. Od splošnih stroškov prikazuje kalkulacija posebej samo variabilne splošne stroške proizvodnje. **Preostale splošne stroške pa skupaj z dobičkom zajame v POKRITJU. POKRITJE ali KRITJE** je še en nov izraz v okviru metode direktnih stroškov, pomeni pa **razliko med dejansko prodajno ceno in variabilnimi stroški proizvodnje**. Kalkulacija po direktnih stroških torej **ne vsebuje** elementov **kalkulativna prodajna cena in lastna cena**. Možna pa so nekatera odstopanja.

Nov način kalkuliranja se izogne slabostim dosedanjega kalkuliranja, katero je točno le v izjemnem primeru, da je doseženi obseg proizvodnje enak planiranemu in dosežena prodajna cena kalkulativni. Če je planiran obseg proizvodnje presežen, dosedanja kalkulacija precenjuje fiksne stroške in podcenjuje dobiček. Če pa je dejanski obseg proizvodnje nižji od planiranega, fiksne stroške podcenjuje, dobiček pa precenjuje. Vzrok za tako precenjevanje ali podcenjevanje je v tem, da v dosedanjem načinu kalkuliranja obravnavamo fiksne stroške kot variabilne. Ti fiksni stroški imajo namreč obliko nekega odstotka nasproti izdelavnim osebnim dohodkom izračunanih na podlagi planiranega obsega proizvodnje. V tako izračunanem odstotku se po-

POPRAVEK

V članku »Bila je internirana« se je tiskarski škrat nemilo pogiral.

Izostalo je ime raztrganca in izdajalca Vrenjaka. To je France Vrenjak, ki je med vojno bival v Jaršah, sedaj pa je menda v Argentini.

Uredništvo

tem pribijajo skozi plansko obdobje vsem izdelkom fiksni stroški (ti imajo namreč večino) v obliki upravno prodajne režije in obratovne režije — ne glede na stvarni obseg proizvodnje. Mi pa smo v dosedanjih člankih ugotovili, da so fiksni stroški vse nižji z naraščanjem proizvodnje, ker se njihova fiksna (= stalno ista) vrednost porazdeli na več izdelkov. Že s tem je pojasnjena trditev, izražena zgoraj, da dosedanje kalkuliranje precenjuje fiksne stroške, če je dejanski obseg proizvodnje večji od planiranega — in obratno.

Tako torej po dosedanjem načinu obračuna **ovrednotimo proizvodnjo in zaloge po polni lastni ceni, po metodi direktnih stroškov pa samo z variabilnimi stroški proizvodnje**. Fiksne splošne stroške proizvodnje (obratno režijo) in upravno prodajne stroške pa poračunamo s celotnim dohodkom (dejansko prodajno ceno).

Vrednotenje zalog po variabilnih stroških povzroča hitrejšo pokrivanje stroškov s celotnim dohodkom. Ker zaloge niso obremenjene s fiksnimi stroški, so potrebna pri istem fizičnem obsegu zalog **po novi metodi nižja obratna sredstva**.

Vse te razlike med obema metodama imajo tudi svoje **posledice**

v **finančnem rezultatu**, ki so naslednje:

a) finančni uspeh je **pri obeh metodah enak**, če so tudi **enake začetne in končne zaloge** nedokončane in dokončane proizvodnje.

b) pri **dvigu zalog** prikazuje **dosedanji način obračuna večji finančni uspeh kot metoda direktnih stroškov**.

c) pri **znižanju zalog** kaže **dosedanji način nižji finančni uspeh kot metoda direktnih stroškov**.

Za kratko pojasnilo omenjenim trditvam naj obnovimo že znano pravilo, da je znesek fiksnih stroškov v celotnem dohodku pri novi metodi konstanten, ne glede na gibanje zalog, pri dosedanjem obračunu pa se giblje v obratnem sorazmerju z zalogami. Zato je **finančni rezultat po metodi direktnih stroškov ob povečevanju ali zmanjševanju zalog enak, če je enak celotni dohodek**. Pri dosedanjem obračunu po lastni ceni pa se finančni uspeh giblje v premem sorazmerju z zalogami.

Spričo tega je obračun po metodi direktnih stroškov realnejši. Dosedanji obračun precenjuje finančni uspeh, če zaloge naraščajo in ga podcenjuje, če se zaloge zmanjšujejo. Z metodo direktnih stroškov pa dobimo finančni uspeh, ki je od (Nadaljevanje na 3. strani)

Doseženi rezultati v prvem polletju 1970

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prodaja gotovih proizvodov je potekala po predvidenem planu. Večjih odstopanj v prodaji posameznih skupin proizvodov ni bilo.

Velike težave so bile pri izterjavi dolgog od naših kupcev. Nefektivnost je v prvem polletju 1970 prizadela tudi našo delovno organizacijo. Terjatve do kupcev so se močno povečale.

Delavski svet je na svojem zasedanju dne 6. 7. 1970 že sprejel potrebne ukrepe, da se situacija popravi.

Produktivnost na delavca, izračunana na podlagi enotnih cen je porastla, medtem ko je finančna produktivnost padla. Zmanjšala se je tudi rentabilnost in ekonomičnost z ozirom na isto obdobje lanskega leta. Vzroki so objektivne narave in so bili opisani v zapisniku

poslovnega odbora, ki je bil izobesen na oglasni deski.

Dejansko izplačani povprečni mesečni osebni dohodki na delavca so znašali:

— v prvem polletju 1969 1.052,05 din,

— za celo leto 1969 1.161,40 din,

— v prvem polletju 1970 1.268, 90 din.

Pri ugotovitvi povprečnih mesečnih neto osebnih dohodkov na delavca niso upoštevani izplačani osebni dohodki po zaključnem računu za leto 1968 in 1969 niti osebni dohodki, ki so bili izplačani po periodičnem obračunu za prvo polletje 1970.

Za drugo polletje 1970 predvidevamo, da se bo obseg poslovanja še povečal, zaradi nenehnega zviševanja cen in stroškov pa ne moremo pričakovati preveč ugodnih rezultatov.

F. R.

(Nadaljevanje z 2. strani)

visen le od višine celotnega dohodka, ne glede na gibanje zalog. Vpliv fiksnih stroškov na finančni rezultat je neposreden in razumljiv.

In kako ugotovimo finančni uspeh po metodi direktnih stroškov? Na ta način, da od celotnega pokritja, ki, kot smo že omenili, predstavlja razliko med prodajno vrednostjo in variabilnimi stroški proizvodnje prodanih proizvodov, odštejemo v obračunskem obdobju dosežene fiksne stroške.

Naj opozorimo še na to, da se po metodi direktnih stroškov finančni uspeh ne kalkulira za vsak proizvod posebej, ampak le za celotno podjetje skupaj. Po posameznih proizvodih se ugotavlja le znesek pokritja. S celotnim pokritjem se najprej poračunajo fiksni stroški, ostanek pa predstavlja finančni uspeh podjetja.

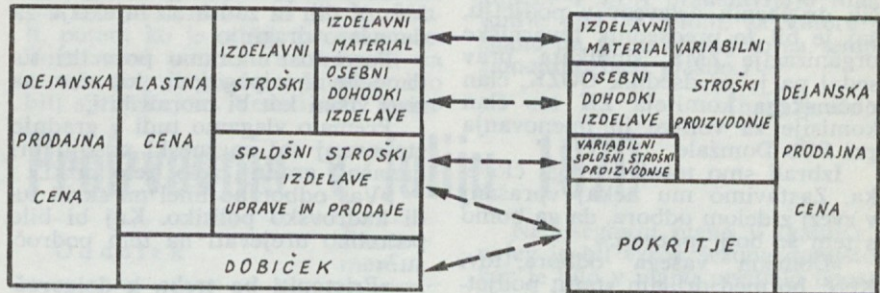
S tem, da smo na kratko spoznali razlike v obeh obračunih, smo prišli do bistva nove metode, ki ima potem tudi ustrezne posledice v sistemu planiranja, obračunavanja, analiziranja, vodenja poslovne politike nagrajevanja itd.

Uvajamo direktne stroške (3. nadal.)

GRAFIČNA PRIMERJAVA KALKULIRANJA PO DOSEDANJEM NAČINU IN PO METODI DIREKTNIH STROŠKOV

Obračun po polni lastni ceni

Metoda direktnih stroškov



O vseh prednostih — pa tudi o slabostih metode direktnih stroškov — pa v naslednjem članku!
T. L.

Poročilo samoupravnih organov

DELAJSKI SVET je na svoji redni seji razpravljala o sledečem:

— Za predsednika DS je bil izvoljen tov. Štefan ROZMAN, za namestnika predsednika pa tov. Marija PRESEKAR.

— Soglasno so bili izvoljeni sledeči člani kolektiva v POSLOVNI ODBOR: Zarnik Ciril, Barle Jožica, Mihelčič Ivan, Rojc Lojzka, Peterlin Franc dipl. ing., Osofin Franc, Pogačnik Jože, Merkužič Danica in Marčun Ema

V ODBOR ZA MEDSEBOJNE ODNOSI so bili izvoljeni: Vukan Jurij, Vrenjak Mimi, Kerč Franc, Debec Silva, Habjan Mara, Lipovšek Miro, Požek Mirko, Dolgan Dušan in Vodlan Srečko.

— Sprejet je bil sklep, da se zgradijo balkoni v srednjih stanovanjih, v bloku na Prešernovi cesti 28 v Domžalah. Finansiranje se izvrši iz sredstev rednega sklada skupne porabe oblikovane po zaključnem računu za leto 1969.

— Potrdil so pravilnik o načinu in oblikovanju cen za izdelke in storitve ter o pogojih za prodajo teh proizvodov.

— Sprejet je bil sklep, da se tov. Rosulniku Slavkoti, Štrukelj Angelci in Kosirniku Ivanu dodeli ob odhodu v zaslužni pokoj po 2.000, — N din za dolgoletno delo v podjetju in za aktivnost

v samoupravnih organih kot tudi družbeno političnih organizacijah.

— Člani DS so sprejeli sklep, da se tov. Rozmanu Janezu — predsedniku DS in Florjančiču Matvezu — predsedniku UO za preteklo mandatno dobo da denarna nagrada v višini po 500, — N din.

DS je na svoji drugi redni seji obravnavala in odobril sledeče:

— Poročilo o pregledu zaključnega računa za leto 1969

— Obvestilo o odobrenem kreditu za osnovna sredstva

— Odpis iztrošenih osnovnih sredstev

— Nabavo viličarja in stroja za knjiženje.

POSLOVNI ODBOR je mel dve redni seji, na katerih je razpravljala:

— Za predsednika Poslovnega odbora je bil soglasno izvoljen tov. Ciril ZARNIK, za namestnika predsednika pa tov. Ema MARCUN.

— Za izvajalca gradbenih del za skladišče so imenovali »OBNOVO« Ljubljana, za izdelavo železne konstrukcije pa »Obrtno« kovinarsko podjetje Dobova. Nadzorstvo nad temi deli bo vodil Ljubljanski investicijski zavod.

— Člani PO so potrdili periodični obračun za prvo polletje 1970 s poslovnim poročilom. Po periodičnem obračunu se izplača 700.000, — N din.

— Imenovali so 3-člansko komisijo za odvzem nerabnega orodja in to tov. Venceljna Vodnika, Ivana Volkarja in Marijo Presekar.

— Člani PO so odobrili nakup PH metra za potrebe kontrolnega oddelka.

ODBOR ZA MEDSEBOJNE ODNOSI je izmed svojih članov izvolil za predsednika tov. Franca KERČA, za namestnika predsednika pa tov. Srečota VODLANA.

Na seji so razpravljali o zdravstveni preventivi zaposlenih — o zobni ambulanti in delno tudi o splošni ambulanti. Razpravljali so še o kvaliteti topllega obroka, o možnosti vpeljave hladne majice in o novem razporedu malic.

Tov. Tinko Hančič so kaznovali z javnim opominom zaradi kršitve delovne dolžnosti.

Č. M.

Predstavljamo vam

Predsednik odbora za medsebojne odnose tov. FRANC KERČ

Prvi predsednik našega novega samoupravnega telesa je že dolgoletni član podjetja. V podjetje je prišel leta 1946 in od tedaj delal na različnih delovnih mestih, dokler ni zasedel delovnega mesta vodje izmene v tkalnici »STUDA«.

Tov. Kerč je eden najmarljivejših družbenih delavcev v podjetju, saj je bil že predsednik tovarniške organizacije ZMS, sindikata, prav sedaj pa je predsednik OZK, član občinskega komiteja ZK ter član komisije za volitve in imenovanja pri SOB Domžale.

Izbrali smo torej pravega človeka. Zastavimo mu nekaj vprašanj v zvezi z delom odbora, da ga bomo s tem še bolj spoznali.

»Domena vašega odbora, tov. Kerč, bo med drugim statut podjetja in razni pravilniki. Ali mislite, da imamo pravilnikov preveč ali premalo?«

»Mislim, da jih imamo preveč. Pravimo, da smo samoupravna družba, vendar ne zaupamo v človeka in ga oklepamo v ozke meje pravilnikov. Pojavlja se tudi vprašanje uspešnosti pravilnikov, ker jih malo ljudi prečita, so preveč obsežni in je težko iz njih izluščiti jedro.«

»Ali ste mnenja, da ima naš samoupravljalec že tolikšno zavest,

»Kaj pa družbeni standard? Ali menite, da posvečamo dovolj skrbi družbenemu standardu našega delavca?«

»Mislim, da premalo skrbimo za družbeni standard delavcev.

Kapacitete naših počitniških domov so premajhne in ne omogočajo vsem članom kolektiva preživeti svoj dopust na morju ali v gorah. Premajhen je tudi regres, saj borih 300.- N din ni zadostna injekcija za današnjo draginjo.

Pozornost moramo posvetiti tudi delovnim pogojem, ki niso na tisti višini kot bi morali biti.

Premalo vlagamo tudi v gradnjo stanovanj saj so zneski posojil pri današnji gradnji zelo, zelo nizki.«

»Vaš odbor bo imel na skrbi tudi kadrovsko politiko. Kaj bi bilo potrebno urejevati na tem področju?«

»Pristopiti bo treba k dolgoročnemu planiranju kadrov in k intenzivnejšemu usposabljanju zaposlenega osebja. Tudi štipendijsko politiko bo treba prilagoditi dejanskim potrebam podjetja.«

»Znano je, da je nagrajevanje delavcev bistven element produktivnosti. Kakšno nagrajevanje naj bi po vašem mnenju bilo pravično, pa kljub temu stimulatивно?«

»Sem za postopni prehod k nagrajevanju po vložnem delu, ker se mora tudi nagrajevanje prilagoditi hitremu razvoju podjetja, ker obstoječi sistem ne bo ustrezal vse večjim zahtevam po zmanjšanju stroškov in cilju socialističnega nagrajevanja.«

»Ali vas morda nisem vprašal kaj takega, kar pa bi vi radi povedali?«

»Želim, da bi se vsak član našega podjetja čim bolj počutil v našem kolektivu, ker bodo s tem tudi uspehi celotnega podjetja dobri.«

Predsednik poslovnega odbora CIRIL ZARNIK

Za predsednika poslovnega odbora je bil izbran tov. Zarnik Ciril, dolgoletni član našega kolektiva. Že od leta 1938 je član podjetja, oziroma natančneje naših tkalnic, katerih vodstvo mu je zaupano že dalj časa. Bil je med prvimi člani naših samoupravnih organov in mu je zaradi tega delo teh organov ni tuje.

Bodi tega dovolj, rajši preidimo na vprašanja.

»S kakšnimi občutki ste sprejeli odgovorno funkcijo predsednika poslovnega odbora?«

»Funkcijo sem prevzel z zavestjo o pomembnosti in teži te odgovorne naloge saj so pristojnosti poslovnega odbora veliko večje kot bivšega upravnega odbora.«

»Rekli ste, da ste funkcijo sprejeli z občutkom odgovornosti. Vprašam vas, kakšno mnenje imate o samoupravljanju ob njegovih dvajsetletnici, glede na to, da ste za časa službovanja že večkrat menjali lastnika?«

»Največji napredek podjetja se je izvršil ravno v dobi samoupravljanja in vsled tega trdim, da je zaradi večje demokratičnosti in decentralizacije upravljanja ta sistem



gospodarjenja še najboljši. Najuspešnejši je tudi zaradi tega, ker člani samoupravnih organov z zavestjo sodelujejo pri odločanju, kar ni slučaj pri kapitalističnem ali centralnoplanskem gospodarskem sistemu.«

»Kaj menite o delovanju samoupravnih organov v našem podjetju?«

»Mislim, da je delovanje samoupravnega sistema v našem podjetju že na visoki ravni. Pripominjam le, da moramo člane samoupravnih organov na vsak način vzbuditi, da bodo na zasedanjih čim bolj aktivno izražali svoja mnenja, da bodo odločitve pravičnejše.«

»Kako si predstavljate delo odbora, ki bo, kot ste rekli, odločal o pomembnih zadevah?«

»Da bi člani lažje in pravičnejše odločali, moramo doseči spoštovanje načela, ki zahteva, da vsak član nekaj dni pred sejo dobi popolno gradivo za sejo.«

»Poročevalci poslovnemu odboru bodo predvsem strokovne službe oziroma njihovi predstavniki. Ali ste mnenja, da je lahko nek samoupravni organ toliko strokoven, da enakovredno razpravlja z vodjem strokovne službe, ki poroča o svojem ozko strokovnem delu oziroma politiki, ki jo zastopa.«



da ni več potrebna neka stroga organizacija poslovanja, ki natančno določa skoraj vsaki gib delavca?«

»Menim, da osnovne stvari morajo urejati pravilniki. Vendar je niz odločitev, ki so domena samoupravljanja, katere pa naj ne rešujejo pravilniki ampak samoupravni dogovor.«

Pakiranje

1. Laboratorijsko:
 - a) ali pogled privlači kupca (izdelek razstavimo posamično ali v skupini, potem opazujemo in morda mimoidoče vprašamo)
 - b) pod kakšnim kotom ga lahko razpoznamo (tu je večinoma mišljen naš znak, oziroma vrsta izdelka)
 - c) vtis, ki ga napravi izdelek — (50 ljudi gleda naš izdelek potem jih povprašamo po vtisu)
 - d) v posebni svetlobi reduciramo vpliv luči ali pa opazujemo izdelek v svetlobah raznih barv, glede na to, kateri element etikete je dominanten.

Laboratorijske raziskave nam dajo lahko še naslednje ugotovitve:

- obledelost barve
- spremembe, ki nastanejo v raznih relativnih vlažnostih
- drgnjenje
- vnetljivost — gorljivost
- padec na tla
- tresenje

2. Na terenu

Vodilo: Najbolje je, če je raziskovalec v trgovini takrat kot kupec! Raziskava s pogleda kvalitete in kvantitete da prvi rezultat. Kakšen je namen izdelka? Včasih je to praktičnost, drugič domišljija, ali pa celo kombinacija obeh. Tako moramo paziti, da oprema ne bi te napake preprečevala. Včasih ena vrsta izdelkov in njihova kakovost zaradi nalepke (etikete) povzroči nakup drugih izdelkov z enako nalepko — ker nimamo časa izbirati! Vedeti moramo, da je reklama dodatni element — izdelek naj se sam reklamira!

Včasih je v različnih trgovinah ena barva bolj kupovana kot druga. To moramo raziskati pri več nakupih. Težko je raziskati lego, kjer naj bo izdelek nameščen. S tem pa še ni rečeno naj to delo prepustimo slučajju. V sami trgovini bo prodajalec razpostavil naše izdelke po policah v skladu z dobičkom, ki ga izdelek podjetju prinaša.

Kupci najbolj kupujejo tisto, kar je razstavljeno v očesni legi. (Ameriške samopostrežne trgovine imajo police, katerih višina je prilagojena velikosti žen, to je, najvišje so v višini mož). Eno od raziskav opravimo v treh trgovinah: kjer se prodaja veliko, malo in kjer ne prodajo nič.

Raziskujemo lahko tudi kako se ob starj embalaži obnese nova.

Pri reklamiranju moramo doseči, da bo kupec bral tisto, kar mi hočemo in ne kar hoče on. To dosežemo z barvo, obliko...

Raziskave morajo biti usmerjene v to, da ugotovimo, če ustrezajo našim predpostavkam. **Ali je uresničeno kar smo planirali?** Če imamo dober izdelek, je največji problem

ugotoviti kako naj ga zadržimo še naprej na istem nivoju pri kupcu.

Vemo, da s časom vsak izdelek sledi tej krivulji. Na mestu kjer se krivulja spušča nas lahko konkurent potolče. Zato je treba raziskati okus in modo.

Izglede in uporaba umetnosti ali tehniške je odvisna od več dejavnikov npr. prodajalne, izdelka. Zanimiv je bil primer prodaje nove vrste steklenic. Dokler je nekdo stal pri teh steklenicah, so jih kupovali, potem ko je odšel, pa vsi stare. Torej med samimi raziskavami na terenu pogoji prodajanja ne smejo biti spremenjeni. Vedeti tudi mora-

mo, da svetloba v prodajalni močno vpliva na kupce. Močnejša jih vzburijo, pri blažji pa so umirjeni.

Pri teh raziskavah smo torej v podobni situaciji kot glasbenik, ki ima na voljo različne instrumente za igranje. Od njega je odvisno kaj bo izbral in kaj bo s tem dosegel. (Po tej primerjavi se ne moremo čuditi domiselnosti in pestrosti ameriških izdelkov če vemo da 50% kupcev v ZDA predstavljajo mladi ljudje pod 30 letom, za katere je znano da se navdušujejo za temperamentno beat glasbo.)

(nadaljevanje)

Proizvodnja v juliju 1970

Oddelek	Enota mere	%
1. Trakotkalnica	00 vot	94
2. Tkalnce šir. tkanin	000 vot	100
3. Mikalnica	kg	99
4. Konfekcija Vložki	ND pkt	96 92
5. Cigaretne filtri	000 kom	106
Cigaretne filtri	ND	103

Nedoseganju plana v tkalnici ovojev je bil vzrok sezona dopustov, kar je bilo v planu premalo upoštevano. Konfekcija je imela sicer rekordno vrednost proizvodnje čeprav plan ni bil dosežen, ker je bil zaradi uvedbe novega artikla precej višji kot navadno. Splošna značilnost julijske proizvodnje v vseh oddelkih pa je pomanjkanje delovne sile zaradi dopustov, remontov posameznih strojev in padec produktivnosti zaradi poletne vročine.

Zasluzeno v pokoj

Pred 32 leti je prišel v naš — takrat še majhen kolektiv, sedaj pa odhaja v zasluženi pokoj. V času službovanja je imel mnogo veselih dni, pa tudi nekaj težkih ur je bilo vmes.

Tov. Ivan Kosirnik se je aktivno udeleževal v narodno osvobodilni borbi, po vojni pa se je takoj vključil ter z veseljem in požrtvovalnostjo delal v vseh organizacijah, tako v sindikalni in v vrstah ZK. Bil je vseskozi član samoupravnih organov in dolga leta tudi občinski odbornik. Prav s takšnim elanom pa je deloval na področju gasilstva, saj je bil pri nas ustanovni član. V tovarni je bil dober strokovnjak kot nadmojster tkalnice ovojev in je svoje znanje vedno rad prenašal na svoje sodelavce in podrejene. Vedno je bil tudi pripravljen za prostovoljno delo na Veliki planini in je za izgled naših koč žrtvoval veliko ur.

Tovariš Ivan torej ni poznal počitka kadar je šlo za dobrobit kolektiva ali posameznika, zato naj bodo te vrstice kot skromno priznanje za vse, kar je vložil za napredek in korist nas vseh.

Posebno zahvalo pa mu ob tej priliki izreka uredniški odbor lista »TOSAMA«, pri katerem je vseskozi aktivno sodeloval ter tako časopis pestril s prijetnimi članki. Želi-



mo pa, da bi nas še nadalje razveseljeval s svojimi prispevki.

Se in še bi lahko naštevali in pisali o njegovi neumorni volji do dela, ampak naj bo dovolj. Vsi pa mu iz srca želimo, da bi v miru in zdravju še mnoga leta užival za služeni pokoj. C. Z.

Naš razgovor

V zadnjem času se opaža, da investirani denar v osnovna sredstva končno dobiva svojo funkcionalno obliko. Pojavili so se novi stroji. Ti nam bodo omogočili, da bomo povečali proizvodnjo, znižali stroške in dvignili raven kvalitete ter tako postali še konkurenčnejši na trgu. Sama proizvodnja še ne kaže upravičenosti lastnega obstoja, pač pa dajo proizvedeni, prodani in plačani artikli polno priznanje kolektivu, da je njegov obstoj družbeno potreben.

Da bomo stroje racionalnejše izkoriščali, jim bomo morali posvetiti več pažnje pri planskem preventivnem in tekočem vzdrževanju in tako omogočili tudi nemoteno proizvodnjo.

Za vsakdanje tekoče vzdrževanje strojnega parka pri nas skrbi tudi tov. Jože Cerar.

Naloge delovnega mesta »mazača«, ki ga tov. Cerar zaseda, zahtevajo od njega, da pozna vse sestavne dele strojev, ki jih je treba z ustreznim mazilom podmazati.

»V tovarni sem osmo leto. Vse skozi sem na tem delovnem mestu. Priznam, da mi je bilo v začetku nekoliko težko. Potreboval sem dobro leto dni, da sem spoznal vsa mesta na strojih, ki jih je treba podmazati. Poleg tega pa je potrebno tudi dobro poznavanje maziv. Ni namreč vseeno če veš samo, kje moraš stroj namazati, pač pa je treba vedeti tudi s čim ga je treba podmazati. Napaka storjena na eni ali na drugi strani ima za posledico poleg obvezne prekinitev delovanja stroja tudi lažjo ali težjo okvaro na stroju.« je pričel z uvodom v tehnologijo mazanja pripovedovati tov. Jože Cerar.

»Kje pričnete svoj delovni dan?«

»Običajno moram že pred šesto uro zjutraj podmazati stroje v oddelku filtrov, nato grem v belilnico in mikalnico. Stroje za izdelavo damskih vložkov podmažem v času, ko so delavke pri malici. Največ časa porabim ravno pri teh strojih in pletilnih glavah, ker imajo precej zapletenih mehanizmov za mazanje. V nasprotnem primeru bi morali prekiniti proizvodni proces.«

»V podjetju je sedaj že precej novih strojev. Kako jih boste vsakodnevno vzdrževali?«

»Pri novih strojih porabim najmanj časa za podmazovanje. Vsak stroj ima že vgrajen centralni sistem za podmazovanje. Ostale gibljive dele lahko podmažem v času nemotene obratovanja stroja in takrat lahko zamenjam tudi posamezna olja ali maziva. V tem je seveda tudi prednost modernih strojev. Stari stroji so sestavljeni iz velikega števila sestavnih delov, sklopov in podskelekov. Vsakega od njih je treba očistiti in podmazati, kar pri novih strojih zaradi vgraje-

nega sistema za mazanje ni potrebno«, je s kritično oceno opisal razliko med novimi in starimi stroji.

»Smo v sezoni letnih dopustov. Kdaj in kje ga boste izkoristili?«

»Nisem preveč izbirčen zaradi dopusta. Doma imam kmetijo in mi zelo prav pride, da mi ni treba koristiti dopust skupaj enkrat ali dvakrat. Ne morem ga koristiti več dni skupaj zato, ker sem na tem delovnem mestu sam in kot sem že prej omenil, dobro poznam vse dele strojev in vsa maziva.« je zaključil svoje pripovedovanje tov. Jože Cerar.

Potreba po planiranem preventivnem in tekočem vzdrževanju je in bo vsak dan večja.

V privatnem življenju podobne ukrepe izvajamo sistematično in načrtno na celotnem področju svojega delovanja.

V zadnji fazi našega sedanjega gospodarjenja smo že napravili velik korak naprej. To nas ne sme zapeljati na pota lažne sigurnosti, pač pa moramo spremljati vsa dogajanja iz realnih in jasnih pozicij



ter ukrepati v kritičnih ali konfliktnih situacijah preudarno, pravično, hitro.
Š. R.

Hitro je minilo teh 37 let

Zgodaj, že kot otrok, je morala Angelca od doma, ker je hotela v slovensko šolo. V Ustju pri Ajdovščini na Primorskem, kjer je rojena, so bili takrat Italijani, ki niso trpeli zavednih Slovencev, kar pa so pri Krečičevih bili.

Tako je mlada šolska leta skupaj s sestro preživljala na Viru pri družini Kepa; meščansko in obrtno šolo pa obiskovala v Ljubljani.

V mesecu juliju pred 37 leti je mlado dekle Angelca Krečič dobila zaposlitev pri Kocjančič Francu, takratnemu lastniku sanitetnega materiala na Viru. Pridnost in izredna nadarjenost sta tisti vrlini, ki sta Angelco spremljali pri opravljanju dela na številnih delovnih mestih. Kot Angelca sama pove, je bil začetek težak, za vse je morala prijeti in se marsičesa naučiti. Pogoji za delo in življenje delavcev niso bili dobri, bil je čas obdobja krize, ki se je odražala v tekstilni industriji in tudi v Kocjančičevi tovarni.

Gospodarski krizi je sledila druga svetovna vojna, ki je zahtevala podvojenih naporov, prizadevanj in žrtev. Angelci pa je bolezen grenila že tako težko življenje in le s težavo je premagovala naloge v tovarni na Viru in v obratu te tovarne v Kamniku. S številnimi sodelavci, pa tudi lastnikom tovarne, so poskrbeli, da so borci NOV dobivali sanitetni material in opremo.

Konec vojne je Angelci prinesel še posebno veselje — osvobodena je

bila tudi Primorska, njen dom, ki ga je po tolikih letih lahko videla. Z vso nemo je delala in si prizadevala storiti vse, da bi čimprej odpravili posledice vojne. Kot dober organizator je skrbela, da je v takratnih pogojih nemoteno tekla proizvodnja. Delala je v konfekciji in postala vodja tega oddelka ter z vso odgovornostjo, posebno še po nacionalizaciji podjetja, skrbela za razvoj tega oddelka.



(Nadaljevanje na 9. strani)

Hitro je minilo teh 37 let

Angelca je bila zelo aktivna tudi v družbeno političnem življenju — tako je bila odbornik Okrajnega ljudskega odbora — Ljubljana okolica in kasneje tudi odbornik Občin. Ljudskega odbora v Domžalah, kjer je sodelovala v raznih svetih in komisijah. Tov. Angelca je bila tudi prvi predsednik upravnega odbora, ko so bili v našem podjetju pred 20. leti izvoljeni samoupravni organi. Prav na tem področju, pri razvoju samoupravljanja, je neutrudno delala. Svoje znanje in izkušnje je rada prenašala na druge, za vse je imela čas in povsod je sodelovala. Zato jo najdemo: kot predsednika v sindikatu, predsednika upravnega odbora ali

člana v delavskem svetu, povsod pridna in aktivna.

Za svoje neutrudno delo na vseh področjih je dobila v letu 1953 tudi visoko priznanje odlikovanje — RED DELA. Med vrtilinami, ki jih ima, je tudi njena osebna skromnost. V ponos in največje priznanje pa ji je bila rast našega podjetja. V to pa je prav ona vložila mnogo truda in dela, mnogo idej in predlogov.

Ko odhaja sodelavka Angelca po 37. letih dela v tem podjetju v pokoj, naj bodo te besede vsaj del priznanja za njeno požrtvovalno in uspešno delo. Zelimo ji vsi člani kolektiva zdravja in mnogo, mnogo življenjske sreče.

Kadrovske vesti

Od 12. 8. do 11. 9. 1970 praznujejo svoj rojstni dan:

KONFEKCIJA:

15. 8. Aleš Mimi, 17. 8. Baňko Francka, 1. 9. Brčar Poldka, 15. 8. Cerar Marta, 16. 8. Dolenc Jožica, 6. 9. Ferlič Cilka, 25. 8. Gaberšek Slavka, 31. 8. Grčar Iva, 20. 8. Jeretina Rozalija, 9. 11. Kvas Martina, 27. 8. Kranjc Olga, 7. 11. Lajevec Kristina, 17. 8. Moneta Milka, 8. 9. Murič Rozi, 21. 8. Pišek Nada, 14. 8. Pirnat Ivančka, 26. 8. Podbevšek Milka, 5. 9. Rogan Marta, 5. 9. Stupica Franc, 4. 9. Šorn Eli, 7. 9. Toman Dana 9. 9. Urbanija Irena, 25. 8. Vehovec Zinka, 28. 8. Vodlan Tilka, 14. 8. Zajc Silva.

FILTRI:

3. 9. Jeretina Matija, 4. 9. Kump Milka, 26. 8. Peterka Marija, 17. 8. Burja Marija.

BELILNICA:

9. 9. Pele Marjan, 16. 8. Udovč Avgust.

MIKALNICA:

2. 9. Avgust Klopčič, 2. 9. Pivec Peter, 15. 8. Sevšek Jernej, 26. 8. Vodnjav Jakob.

TKALNICA OVOJEV:

24. 8. Brenčič Marija, 28. 8. Černivec Milka, 5. 9. Kerč Jože, 24. 8. Lavrič Francka, 9. 9. Bernot Tončka, 5. 9. Sevšek Julija, 3. 8. Šorn Marija, 6. 9. Vrenjak Marija.

AVTOMATSKA TKALNICA:

20. 8. Korošec Francka, 26. 8. Potočnik Avgust.

TKALNICA ŠTUDA:

18. 8. Prjlsan Kristina.

PRIPRAVLJALNICA:

28. 8. Arnuš Rozka, 30. 8. Bizilj Franc, 29. 8. Lavrič Milka, 30. 8. Mjhelčič Ivan, 26. 8. Peterka Marija, 16. 8. Prvinšek Janez, 25. 8. Rode Janez.

SPLOŠNO KADROVSKI SEKTOR:

25. 8. Zalokar Janez in 9. 9. Jerin Miha.

RESEVALCI!

Tov. Milena Keržan in tov. Marinka Judež sta v nepristranskem žrebu razdelili nagradi in sicer:

1. nagrado v višini 20.— din prejme Stanka Ristič
 2. nagrado v višini 10.— din prejme Eka Siard
- Nagrajenkama čestitamo!

Uredniški odbor sporoča vsem reševalcem, da je dobil samo štiri pravilne rešitve, ki so bile iz uprave podjetja.

Prosimo za večje sodelovanje.

Uredniški odbor

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz tkalnice ovojev se ob smrti mojega očeta

ERNESTA PANČURJA

iskreno zahvalim za poklojeno cvetje in izraze sožalja.

Belcjan Pavla

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč vsem sodelavkam in sodelavcem iz pripravljalnice in sindikalni podružnici.

Uštar Marija

ZAHVALA

Ob težki izgubi mojega očeta FRANCA DEBEVCA, se vsem iskreno zahvaljujem za izraze sožalja in pomoč, posebno pa svojim ožjim sodelavcem.

Debec Marjan



Iskrene čestitke!

RODILI SO SE:

Zadravec Slavici — sin, Volmajer Marinki — sin, Pečnik Mariji — sin, Kotnik Milenj — hči, Pišek Nadi — sin, Krulcu Srečotu — 2 sinova, Feher Rozaliji — sin.





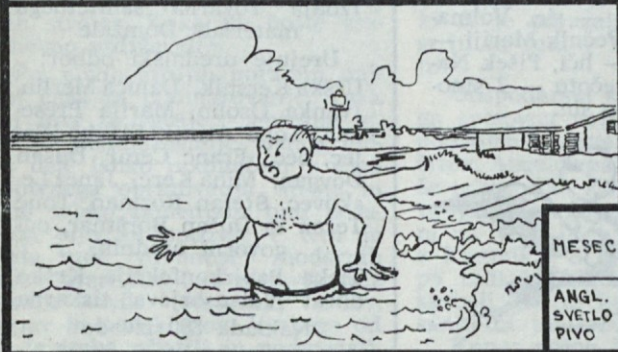
Čestitamo!

Izdaja Tovarna sanitetnega materiala Domžale

Urejuje uredniški odbor:

Urška Kersnik, Danica Merlin, Ivanka Osolin, Marija Presekar, Tone Arnuš, Slavko Bajec, oec., Franc Cerar, Dušan Dovgan, Miha Kerč, Janez Leskovec, Štefan Rozman, Tone Teran in Dušan Borštnar, odgovorni urednik.

Tiska Papirkonfekcija Krško obrat Valvasorjeva tiskarna
Naklada 800 izvodov

					ZBIRALNIK SOLI	ZGODI SE TAKO! (HEBREJSKO)	STENSKA PREYLEKA	MUZA LJUBEZ. PESNIŠTVA	NAMEN				
					POLSVILENA TKANINA								
					DEL PONŠTVA								
					RAZGLAS								
					JABOLČNA JED								
SEKUNDA	DEJAVNOST	NAVIER LUIS	PRIPADNIK ANGL. KONZ. STRANKE	VERIGA ZA MER. DREV. DEBELINE									
ZDRAVILO ZOPER GLISTE						GLAS MIK					VARNOSTNI SVET	GRŠKA DEŽELA	RANO-CELNIK
SESTAVILA VIDA VODLAN	KAČA ZLOČIN						SRBSKA JED						
22. IN 3. CRKA ABCEDE		KRAJ PRI RADOMLJAH	PISATELJ JAR. RE. GOSPODE			AMPER KEM. ELEMENT	PRIPOVEJ. PESNITEV	POLITIČNA POGODBA	NIELSEN MESEC V LETU				
VRSTA ŽEN. KOPALK					STRNA STENA V GORAH ZNANOST O RAVNOSTI ŽEN. SRKA						VEZNIK NAZIV		
DEL VOZA			ŽELATINA IZ ALG PRITRDILNICA				VRSTA ZELENJAVE KATRANSKO BARVILO						
ANGL. DOŽINSKA MERA				SIROTA JUNAK SHAKESP. DRAME			ZBIRALEC STAREGA BLAGA						
SODELUJE V TOSANI	VRSTA POKRIVALA	PESNI SLADKOR. NAJMANJSI DEL SNOVI					MOŠKO IME DAN V TEDNU					VNETJE SLUZNICE	DOMAČ NAZIV ZA GROFOVSTVO
PLESEN NA VINU			METULJ					AVTOM. OZ. LJUBLJANE JAVNO UDEJSTVOVANJE			KILOGRAM DEL RIBE		
SOSS			METER		SPREJEMNA SOBA JAREC			POLET, ZANOS KONEC POLOTOKA					
GLAS PRI STRELU			STARA UTEŽ PREHLAD			REKA V SRBIJI ORAČ					VRTNA HIŠA		
ANTE MANKOTA			OPASNOST UNESEK TEŽE								SADJEŽ SOVIJSKI PEVEC GEORGIS		
20. V MESECU ŽREBANJE	OČE	STRANICA TRIKOTNIKA TEKSTILNA SROVINA					SLOVENSKI ČASOPIS				VRSTA BARVE EGIPTOVSKI BOG		
MUSLIM. BOG				SUKANEC NATRIJ			ŽILA ODVODNICA VRSTA CVETOV					KRATICA ZA GOSPO	ZOFA BREZ NA SLONJALA
OSTANEK PRI KARTAH					NAGLA SHRT			DEL OBLEKE LEVSTIKOV JUNAK			JAPONSKA IGRA VELIKO KLADIVO		
POZITIVNA ELEKTRODA					RİŽEVO ŽGANJE				SODNIKOVA OBREDNA OBLEKA	JEZIK ČRNCEV V RODEZIJ	ZHAGA PRI ŠAHU NIKALNICA		
					KRAJ PRI MORAVČAH PLES							KISIK	
												KRATICA NA PISMU	KINSKA 1000 SLOV. AVTOM. PODJETJE
					MESEC								
					ANGL. SVETLO PIVO		POLMER			NAČRT, PROGRAM			
										STREHA NAD OGNJŠČEH			